

Anonimizuota versija

Vertimas

C-758/19-1

Byla C-758/19

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą:

Pateikimo data:

2019 m. spalio 16 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Polymeles Protodikeio Athinon (Graikija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. birželio 18 d.

Ieškovas:

OH

Atsakovas:

ID

<...>

POLYMELES PROTODIKEIO ATHINON (Atėnų pirmosios instancijos teismas, Graikija)

<...>

2019 m. sausio 10 d. viešame teismo posėdyje nagrinėjo

OH, <...>, gyvenančio Atėnuose, <...>, ieškovas,

ir

ID <...>, gyvenančio Kifisijoje, Atikoje <...>, atsakovas, ginčą.

(orig. 2) Ieškovas prašo patenkinti jo 2017 m. rugsėjo 13 d. ieškinį <...>. [procesiniai klausimai]

<...>

**ĮŠNAGRINĖJĘS FAKTINES APLINKYBES IR REMDAMASIS ĮSTATYMU
ŠIS TEISMAS NUSPRENDĖ**

Remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 343 straipsniu valstybių narių teritorijose Sąjunga 1965 m. balandžio 8 d. Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytais sąlygomis naudojami privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti. Tas pats taikoma Europos centriniam bankui ir Europos investicijų bankui. 1965 m. balandžio 8 d. Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų, dabar pridėto prie Sutarties kaip Protokolas Nr. 7, 11 straipsnyje nustatyta, kad „Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kiekvienos valstybės narės teritorijoje: a) pagal Sutarčių nuostatas dėl pareigūnų ir kitų tarnautojų atsakomybės Sąjungai ir dėl Europos Sąjungos Teismo jurisdikcijos spręsti ginčus tarp Sąjungos ir jos pareigūnų bei kitų tarnautojų suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas. Šis imunitetas lieka galioti ir jiems nustojus eiti pareigas <...>“. Protokolo (**orig. p. 3**) 17 straipsnyje nustatyta, kad privilegijos, imunitetai ir lengvatos Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams yra taikomos tikta Sąjungos labui ir kad kiekviena Sąjungos institucija privalo atšaukti savo pareigūno arba kito tarnautojo imunitetą, jei, šios institucijos nuomone, tokio imuniteto atšaukimas neprieštarauja Sąjungos interesams. Galiausiai Protokolo 19 straipsnyje nustatyta, kad 11–14 straipsniai ir 17 straipsnis taikomi Komisijos nariams. Taigi SESV 343 straipsnis Sąjungai suteikia privilegijų ir imunitetų, reikalingų jos uždavimams vykdyti, todėl susijusių su jai suteiktų galių įgyvendinimu. 1965 m. balandžio 8 d. Protokole apibrėžta jų apimtis ir turinys. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teisingumo Teismas) nusprendė, kad šiame protokole numatytos privilegijos ir imunitetai yra funkcinio pobūdžio, taigi ribojami tikslo išvengti kliūčių Sąjungos veikimui ir nepriklausomybei. Todėl imunitetas ar imunitetas nuo jurisdikcijos, kaip numatyta SESV Protokole Nr. 7, *a priori* nepanaikina valstybių narių nacionalinių teismų jurisdikcijos, bet kiekvienu atveju reikia nustatyti, ar konkretus ginčas priklauso Europos Sąjungos teismo jurisdikcijai. Pavyzdžiui, buvo nuspręsta, nors tam tikromis aplinkybėmis leidimas taikyti apribojimus Bendrijų lėšoms riboja jų veikimą ir nepriklausomybę, leidžiama taikyti apribojimus Komisijos sumoms, kurias ji skolinga atsakovui kaip nuompinigių (1989 m. balandžio 11 d. Teisingumo Teismo nutarties *S.A. Générale de Banque / Komsija*, C-1/88, Rink. p. 857, 9 ir 15 punktai, ir 2010 m. kovo 19 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Gollnisch / Parlamentas*, T-42/06, Rink. p. II-1135, 94 punktas). Tomis pačiomis aplinkybėmis taip pat buvo nuspręsta, kad institucijos negali remtis minėtais imunitetais ar privilegijomis atsisakydamos suteikti nacionaliniams teismams įrodymų ir informacijos, surinktų (**orig. p. 4**) dėl Sąjungos teisės pažeidimų, nes taip būtų pažeista bendradarbiavimo pareiga, kuri institucijoms kyla pagal Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnio 3 dalį ir Protokolo 19 straipsnį

(žr. 1990 m. liepos 13 d. Nutarties *Zwartveld ir kt.*, C-2/88, Rink. p. 1-3365, 20 ir 21 punktus <...>). Savo ruožtu Tarnautojų Teismas sujungtose bylose F-124/05 ir F-96/06 (2010 m. sausio 13 d. Sprendimas [231 punktus]), nusprendė, kad Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 11 straipsnyje (buvęs 12 straipsnis) numatytas imunitetas nuo jurisdikcijos saugo pareigūnus ir kitus tarnautojus nuo valstybių narių institucijų baudžiamojo persekiojimo už veiksmus, atliktus einant pareigas. Be to, Teisingumo Teismas, aiškindamas Protokolo 8 straipsnį dėl Europos Parlamento narių imuniteto, nusprendė, kad tam, kad Europos Parlamento nario nuomonei būtų taikomas imunitetas, ji turi būti išreikšta atliekant pareigas, o tai [nebūtinai] yra tokiu atveju, kai Europos Parlamento narys pasisako ne Europos Parlamento [patalpose] ir dėl to jo kilmės valstybėje narėje iškeliama baudžiamoji byla už šmeižtą. Dėl Europos Parlamento nario teiginių, dėl kurių iškelta baudžiamoji byla jo kilmės valstybėje narėje, konstatuota, kad „Protokolo 8 straipsnyje numatytas imunitetas gali galutinai užkirsti kelią nacionalinėms teisėsaugos institucijoms ir teismams įgyvendinti kiekvienam savo kompetenciją baudžiamojo persekiojimo ir sankcijų už baudžiamuosius pažeidimus skyrimo srityse, siekiant užtikrinti viešosios tvarkos laikymąsi jų teritorijoje, ir atitinkamai atimti iš šiais pareiškimais įžeistų asmenų bet kokią galimybę kreiptis į teismą, įskaitant galimybę prireikus kreiptis į civilinį teismą dėl patirtos žalos atlyginimo“ (2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Patriciello*, C-163/10, Rink. 2011, p. I-7565, 18 ir 34 punktai ir minėto sprendimo *Gollnisch* 58 punktas). Galiausiai buvo nuspręsta, kad Teisingumo Teismas neturi (**orig. p. 5**) jurisdikcijos nagrinėti ieškinio dėl deliktu sukeltos žalos atlyginimo (nesutartinės atsakomybės), net jeigu įvykis, dėl kurio patirta žala, įvyko Europos Parlamento patalpose (1990 m. kovo 22 d. Sprendimas *Le Pen ir Front National*, C-201/89).

Pagal *Kodikas Politikis Dikonomias* (Graikijos civilinio proceso kodeksas) 3 straipsnio 2 dalį Graikijos teismų jurisdikcija netaikoma užsieniečiams, turintiems imunitetą nuo jurisdikcijos, išskyrus bylas dėl *in rem* teisių į nekilnojamąjį turtą; ši norma taikoma tik užsieniečiams, bet ne Graikijos piliečiams <...> [nacionalinių teismų jurisprudencija]. Be to, remiantis Graikijos civilinio proceso kodekso 24 straipsniu Graikijos piliečiai, kurie turi imunitetą nuo jurisdikcijos, taip pat užsienyje tarnybą atliekantys valstybės tarnautojai priklauso jų prieš delegavimą buvusios gyvenamosios vietos teismo jurisdikcijai, o jei prieš deleguojant tokios gyvenamosios vietos [Graikijoje] neturėjo – valstybės sostinės teismo jurisdikcijai. Vis dėlto, ši nuostata gali prieštarauti viršesnėms minėtoms Sąjungos teisės normoms – SESV 343 straipsniui ir Protokolo Nr. 7 11, 17 ir 19 straipsniams ([1964 m. liepos 15 d.] Sprendimas *Costa/ ENEL*, C-6/64), kuriais pareigūnams, kitiems tarnautojams ir Europos Komisijos nariams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, aiškiai suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos. Be to, pagal Europos Sąjungos sutarties 13 ir 17 straipsnių nuostatas Europos Komisija yra kolegiali Sąjungos institucija, todėl negalima laikyti, kad jos nariai, komisarai, yra valstybės narės, kurios pilietybę turi, diplomatai ar ambasadoriai, kad jiems galėtų būti taikoma 1961 m. balandžio [18] d. Vienos konvencija (ratifikuota Dekretu – įstatymu Nr. 503/1970), pagal kurią jie neturi imuniteto nuo juos siunčiančios ar jų pilietybės valstybės narės teismų jurisdikcijos. Galiausiai,

pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl a) Sutarčių išaiškinimo, b) Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų aktų galiojimo ir išaiškinimo (**orig. p. 6**); todėl tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą <...> [nacionalinių teismų jurisprudencija].

Savo ieškinyje ieškovas teigia, kad dėl jo akademinio išsilavinimo, profesinės karjeros ir darbo patirties Graikijoje ir užsienyje 2004 m. jis gavo pasiūlymą teikti paslaugas kaip specialus teisės patarėjas Sveikatos ministerijoje, kuriai vadovavo atsakovas, ir jį priėmė. Nuo to laiko iki 2014 m. jis teikė paslaugas atsakovui, labai atsižvelgdamas į jo interesus, kad ir kokias pareigas jis eitų (kandidatas į Respublikos Prezidentus, gynybos ministras, užsienio reikalų ministras), tvarkė ne tik jo profesinius, bet ir asmeninius reikalus. Dėl gero bendradarbiavimo ir veiksmingo savo funkcijų vykdymo jis išvyko su atsakovu į Briuselį, kur atsakovas buvo paskirtas Europos Sąjungos komisaru; ten jis dirbo atsakovo kabineto direktoriaus pavaduotoju. Jis rūpinosi migracijos, vidaus reikalų ir pilietybės klausimais, patikėtais atsakovo kabinetui, kartu užsiėmė saugumo ir kovos su nusikalstamumu, taip pat atsakovo asmeniniais klausimais. 2015 m. rugsėjo mėn. atsakovas nušalino jį nuo visų minėtų klausimų ir paskyrė jam klausimus, susijusius su kovos su narkotikais ir Sąjungos pilietybės politikos skatinimo sritimis. Toks elgesys, ieškovo nuomone, buvo žeminantis, atsižvelgiant į jo profesinius ir mokslinius nuopelnus. Nepaisant to, kad jis ir toliau pavyzdingai teikė savo paslaugas, 2016 m. balandžio mėn. atsakovas be priežasties jo paprašė išeiti iš darbo ir nurodė, kad jam nesutikus, jis turės prašyti nutraukti jo darbo santykius su Europos Komisija. 2016 m. balandžio mėn. pabaigoje Europos Komisijos Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generalinis direktoratas pranešė, kad jo darbo santykiai (**orig. p. 7**) su Europos Komisija nutraukti, nes atsakovas prarado pasitikėjimą juo; prieš šiam padaliniui priimant tokį sprendimą jis nebuvo išklaustas. Dėl šio sprendimo jis pirma pateikė skundą, kuris buvo atmestas, o vėliau pareiškė ieškinį Teisingumo Teisme. Atsakovas, padaręs jį įžeidžiančius pareiškimus, kad prarado pasitikėjimą juo ir kad jis netinkamai vykdė savo pareigas, nemotyvuodamas ir nesuteikdamas galimybės apsiginti, be pagrindo įžeidė jo orumą ir asmenybę ir dėl to neišvengiamai nutrūko jo darbo santykiai su Europos Komisija. Dėl minėtų netinkamų atsakovo veiksmų jis patyrė ne tik didžiulę turtinę žalą – prarado Europos Komisijos mokomą darbo užmokestį už laikotarpį nuo 2016 m. lapkričio 1 d. iki 2019 m. spalio 31 d., kuris sudarė iš viso 452 299,32 EUR sumą, bet ir neturtinę žalą, nes jam pateikti kaltinimai pakenkė jo reputacijai, ateičiai ir darbui Europos Sąjungos institucijose, įstaigose ir organuose. Dėl šių priežasčių jis prašo priimti laikinai vykdytiną sprendimą ir priteisti iš atsakovo a) atlyginti jam padarytą turtinę žalą, kaip apibrėžta ir nurodyta ieškinyje, t. y. iš viso 452 299,32 EUR, su įstatyminėmis palūkanomis, skaičiuojamomis nuo ieškinio pareiškimo dienos; b) atlyginti neturtinę žalą, kilusią dėl atsakovo netinkamų ir neteisėtų veiksmų, už tai jis prašo 600 000 EUR sumos; c) paneigti neteisingus ir melagingus įžeidžiančius pareiškimus ir atlyginti bylinėjimosi išlaidas.

Aprašytasis ieškinys buvo pareikštas prieš komisarą, kuris nors ir Graikijos pilietis, turi imunitetą nuo jurisdikcijos, remiantis minėtomis SESV 343 straipsnio ir Protokolo 11, 17 ir 19 straipsnių nuostatomis. Šiuo klausimu Europos Komisijos Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generalinis direktoratas 2017 m. gruodžio 22 d. pareiškime nurodė, kad „ID (orig. p. 8), migracijos, vidaus reikalų ir pilietybės komisaras, kaip Komisijos narys turi imunitetą dėl veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas, pagal Protokolo Nr. 7 dėl Europos Sąjungos imunitetų 11 ir 19 straipsnius. Imunitetą gali atšaukti Komisarų kolegija nacionalinio teismo prašymu, nebent toks atšaukimas prieštarauja Sąjungos interesams.“

Nagrinėjamoje byloje komisarui atsakovui nėra iškelta baudžiamoji byla, dėl kurios kompetentingas nacionalinis teismas galėtų prašyti atšaukti imunitetą, bet pareikštas civilinis ieškinys, kuriuo, kaip minėta, prašoma atlyginti turtinę ir neturtinę žalą.

Teismas, remdamasis šio sprendimo pirmoje dalyje išdėstytais teisiniais argumentais, mano, kad iškilo ne visiškai aiškių SESV 343 straipsnio, siejamo su Protokolo 11, 17 ir 19 straipsniais, nuostatų išaiškinimo klausimas, o jas išaiškinti išimtinę jurisdikciją pagal SESV 267 straipsnį turi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. Todėl šis teismas mano, kad reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą <...> ir pateikti Teisingumo Teismui toliau nurodytus prejudicinius klausimus.

<...> [prejudiciniai klausimai, kaip jie išdėstyti rezoliucinėje dalyje]

(orig. p. 9) DĖL ŠIŲ MOTYVŲ

Bylos nagrinėjimas sustabdomas.

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį pateikiami Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šie prejudiciniai klausimai <...>:

- 1) Ar Protokolo 11 straipsnyje vartojamos sąvokos „imunitetas nuo jurisdikcijos“ ir „imunitetas“, atsižvelgiant į jų formuluotę ir siekiamą tikslą, yra identiškos?
- 2) Ar 11 straipsnyje nurodyti „imunitetas nuo jurisdikcijos“ ir „imunitetas“ taikomi ne tik nuo baudžiamojo persekiojimo, bet ir civilinės teisės ieškinių, kuriuos pareiškia žalą patyrę tretieji asmenys prieš Komisijos narius?
- 3) Ar Europos komisaro „imunitetas nuo jurisdikcijos“ ir „imunitetas“ gali būti atšauktas nagrinėjant prieš jį pareikštą civilinį ieškinį, kaip konkrečiu atveju? Jei atsakymas teigiamas, kas turi inicijuoti atšaukimo procedūrą?
- 4) Ar Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą byloje, pradėtoje pagal ieškinį dėl nesutartinės Europos komisaro atsakomybės, kaip nagrinėjamas konkrečiu atveju?

Sprendimas priimtas ir paskelbtas Atėnuose 2019 m. birželio 18 d.

<...>

DARBINIS VERTIMAS